

ПРИНОС КЪМ ПРОУЧВАНИЯТА НА ТРЕМАТОДОФАУНАТА
НА ОБИКНОВЕНАТА ВОДНА ЗМИЯ
NATRIX NATRIX (L. 1758) (REPTILIA, COLUBRIDAE) В
БЪЛГАРИЯ

Георги К. Бъчваров, Диана А. Курин
ПУ „Паисий Хилендарски“ — Катедра Екология и ОПС

Abstract

During the period of 1990-1993 a helminthologic study is made over 232 specimens of *Natrix natrix*, according the method of whole helminthologic autopsy of the organs (Skriabin, 1946). The reptiles are collected from 11 habitats of South Bulgaria. It was found invasion of *Natrix natrix* by 10 species trematodes, from which 2 new species for the trematofauna of the reptiles in Bulgaria: *Metaleptophallus gracillimus*, *Pleurogenoides medians*. *Natrix natrix* is a new host for 6 of the determined species of trematodes: *Leptophallus nigrovenosus*, *Paralepoderma cloacicola*, *Candidotrema loossi*, *Telorchis stossichi*. *Metaleptophallus gracillimus* and *Pleurogenoides medians*. They are specific new zones of dissemination of the trematodes *Natrix natrix* in our country.

Key words: Trematoda, Reptilia, South Bulgaria.

Въведение

Изследванията върху трематодофауната на *Natrix natrix* в България са малко (Божков 1958, 1961, 1962; Бъчваров 1969, 1988; Бисерков 1989).

Целта на настоящата работа е, чрез проучване на събрания от нас хелминтологичен материал, да спомогне за установяване на видовия състав на трематодите на *Natrix natrix* в България.

Материал и методика

През периода 1990-1993 г. по метода на пълната хелминтологична аутопсия на органите (Скрябин, 1946) е направено хелминтологично изследване на 232 екз. *Natrix natrix*. Влечугите са събрани от 11 находища на Южна България: Пловдивско, Старозагорско, Хасковско, Харманлийско, Свиленградско,

Ивайловградско, Кърджалийско, Пазарджишко, Казанлъшко, Бургаско и Варненско. Изолираният хелминтологичен материал е фиксиран, консервиран и обработен според обикновената за такива изследвания методика. Част от хелминтологичния материал е от колекцията на пррф. Г. Бъчваров, събирана в продължение на 30 години.

Резултати

Систематична част

Клас *Trematoda*

Подклас *Digenea*

Семейство *Encyclometridae* Mehr 1931

1. *Encyclometra colubrimurorum* (Rud, 1819)

Находища: Старозагорско, Пловдивско, Хасковско, Пазарджишко, Казанлъшко, Бургаско (Царево).

Локализация: черва, стомах.

Екстензивност на инвазия: 19.83%.

Интензивност на инвазия: 1-10 екз.

Сезон: пролет, лято.

Пазарджишко и Казанлъшко са нови райони, в които е установен *Encyclometra colubrimurorum* във влечугите (*Natrix natrix*).

Семейство *Plagiordidae*, Lühe, 1901

2. *Macrodera longicollis* (Abildgaard, 1788) Lühe, 1909

Находища: Пловдивско, Кърджалийско, Бургаско (Странджа планина).

Локализация: бял дроб.

Екстензивност на инвазия: 4,31%.

Интензивност на инвазия: 1-3 екз.

Сезон: пролет, лято.

Странджа планина (Бургаско) и Кърджалийско са нови райони, в които е установено опаразитяване на *Natrix natrix* с *Macrodera longicollis*.

3. *Leptophallus nigrovenosus* (Bellingham, 1844), Lühe, 1909

Находища: Пловдивско, Старозагорско.

Локализация: тънки черва.

Екстензивност на инвазия: 3,01%.

Интензивност на инвазия: 1-4 екз.

Сезон: лято, есен.

Natrix natrix е нов гостоприемник за *Leptophallus nigrovenosus*, а Старозагорско — нов район, в който е установен *Leptophallus nigrovenosus*.

4. *Metaleptophallus gracillimus* (Lühe, 1909)

Находище: Рибно стопанство — Пловдив.

Локализация: фаринкс, тънки черва.

Екстензивност на инвазия: 2,15%.

Интензивност на инвазия: 1-5 екз.

Сезон: лято.

Metaleptophallus gracillimus е нов вид за хелминтофауната на влечугите в България.

5. *Paraleptoderma cloacicola* (Lühe, 1909)

Находища: Пловдивско, Старозагорско, Кърджалийско, Свиленградско,

Варненско.

Локализация: клоака.

Екстензивност на инвазия: 6,46%.

Интензивност на инвазия: 1-11 екз.

Сезон: лято.

Свиленградско, Кърджалийско и Варненско са нови райони, в които е установено инвазиране на *Natrix natrix* с *Paraleptoderma cloacicola*. *Natrix natrix* е нов гостоприемник за *Paraleptoderma cloacicola*.

Семейство *Pleurogenidae*, Looss, 1899

6. *Candidotrema loossi* (Africa, 1930)

Находища: Пловдивско, Харманлийско.

Локализация: тънки черва.

Екстензивност на инвазия: 1,29%.

Интензивност на инвазия: 1-2 екз.

Сезон: лято.

Natrix natrix е нов гостоприемник за *Candidotrema loossi*, а Харманлийско — нов район, в който е установен *Candidotrema loossi* във влечугите.

7. *Pleurogenoides medians* (Olsson, 1876)

Находища: Свиленградско.

Локализация: черва.

Екстензивност на инвазия: 0,43%.

Интензивност на инвазия: 1 екз.

Сезон: лято.

Pleurodenoides medians е нов вид за хелминтофауната на влечугите в България.

Семейство *Telorchidae* Looss, 1898

8. *Telorchis assula* (Dujardin, 1845)

Находища: Пловдивско, Старозагорско, Пазарджишко, Казанлъшко, Харманлийско, Ивайловградско.

Локализация: тънки черва.

Екстензивност на инвазия: 16,81%.

Интензивност на инвазия: 1-4 екз.

Сезон: пролет, лято.

Казанлъшко и Пазарджишко са нови райони, в които е установено инвазиране на *Natrix natrix* с *Telorchis assula*.

9. *Telorchis stossichi* Goldberger, 1911

Находища: Пловдивско, Ивайловградско.

Локализация: тънки черва.

Екстензивност на инвазия: 0,86%.

Интензивност на инвазия: 1-2 екз.

Сезон: лято.

Natrix natrix е нов гостоприемник за *Telorchis stossichi*, а Ивайловградско — нов район, в който е установен *Telorchis stossichi* във влечугите.

Семейство *Diplodiscidae* Skrjabin, 1949

10. *Diplodiscus subclavatus* (Pall, 1760)

Находища: Старозагорско, Пловдивско, Пазарджишко, Казанлъшко.

Локализация: клоака.

Екстензивност на инвазия: 7,33%.

Интензивност на инвазия: 1-2 екз.

Сезон: лято.

Старозагорско, Пазарджишко и Казанлъшко са нови райони, в които е установено инвазиране на *Natrix natrix* с *Diplodiscus subclavatus*.

Изводи

1. Установени са 2 нови вида за трематодофауната на влечугите в България:
 - *Metaleptophallus gracillimus* (Lühe, 1909)
 - *Pleurogenoides medians* (Olsson, 1876).
2. *Natrix natrix* е нов гостоприемник за:
 - *Leptophallus nigrovenosus* (Bellingham, 1844) Lühe, 1909;
 - *Paraleptoderma cloacicola* (Lühe, 1909);
 - *Candidotrema loossi* (Africa, 1930);
 - *Telorchis stossichi* Goldberger, 1911;
 - *Metaleptophallus gracillimus* (Lühe, 1909);
 - *Pleurogeneoides medians* (Olsson, 1876).
3. Установени са нови райони на разпространение на трематодите в *Natrix natrix* у нас за:
 - *Encyclometra columbrimurorum* — Пазарджишко, Казанлъшко;
 - *Macrodera longicollis* — Кърджалийско, Бургаско (Странджа);
 - *Leptophallus nigrovenosus* — Старозагорско;
 - *Paraleptoderma cloacicola* — Свиленградско, Кърджалийско и Варненско;
 - *Candidotrema lossi* — Харманлийско;
 - *Telorchis assula* — Казанлъшко, Пазарджишко;
 - *Telorchis stossichi* — Ивайловградско;
 - *Diplodiscus subclavatus* — Старозагорско, Пазарджишко, Казанлъшко;
 - *Metaleptophallus gracillimus* — Пловдивско;
 - *Pleurogenoides medians* — Свиленградско.

ЛИТЕРАТУРА

- Бисерков, В. 1989. Хелминти по влечугите от разред Scamata в България — фаунистични, морфологични и биологични изследвания. Дисертация за получаване на научна степен кбн, София.
- Божков, Д. 1958. Принос към проучването на трематодите на змиите в България. Изв. на Зоол. и-т на БАН, кн. 7; с. 417-424.
- Божков, Д. 1961. Върху хелминтофауната на някои земноводни и влечуги от Бургаско и Странджа планина (предварително съобщение). Сб. комплексни изследвания на природните огнища на зараза в района на Странджа планина. Изв. на Зоол. и-т на БАН; с. 141-145.
- Божков, Д. 1962. Върху хелминтофауната на някои земноводни и влечуги от Петричко и Гоцеделчевско (предварително съобщение). Сб. Природни огнища на зараза в Петричко и Гоцеделчевско. Изв. на ЦХЛ БАН; с. 185-190.
- Бъчваров, Г. 1969. Към трематодофауната на някои влечуги в България. Изв. на ЦХЛ БАН, кн. 13; с. 191-195.

Бъчваров, Г. 1988. Принос към изучаването на хелминтофауната на влечугите у нас (клас *Monogenea*, клас *Trematoda*, клас *Cestoda*). Научни трудове на ПУ „П. Хилендарски“ т. 26, кн. 6; с. 247-254.

CONTRIBUTION A L'ETUDE DE LA TREMATODOFAUNE DU SERPENT D'EAU *Natrix natrix* (L. 1758) (REPTILIA, COLUBRIDAE) EN BULGARIE

Georgui K. Batchvarov, Diana A. Kirin
Université de Plovdiv „Paissi Hilendarski“
Chaire „Ecologie et Protection de la nature“

(Résumé)

Pendant la période de 1990-1993 d'après la méthode d'une autopsie helminthologique complète des organes (Scriabin, 1946) est faite une analyse helminthologique de 232 exemplaires de *Natrix natrix* ayant pour but par l'étude du matériel helminthologique ramassé par nous d'aider à déterminer la composition d'espèces des trematodes de *Natrix natrix* en Bulgarie.

Les reptiles sont ramassés dans 10 lieux de la Bulgarie du Sud: région de Plovdiv, Stara Zagora, Haskovo, Harmanli, Svilengrad, Ivailovgrad, Kardjali, Pazardjik, Kazanlak, Bourgas et Varna.

On a constaté une invasion chez *Natrix natrix* de 10 espèces de trématodes, desquels 2 nouvelles espèces pour la trématodofaune des reptiles en Bulgarie: *Metaleptophallus gracillimus* et *Pleurogenoides medians*. *Natrix natrix* est un hôte nouveau pour 6 des espèces de trématodes qu'on a trouvé: *Leptophallus nigrovenosus*, *Paralepoderma cloacicola*, *Candidotrema loossi*, *Telorchis stossichi*, *Metaleptophallus gracillimus* et *Pleurogenoides medians*.

On a trouvé des régions nouvelles de dissémination des trématodes dans *Natrix natrix* chez nous pour: *Encyclometra colubrinurorum* (région de Pazardjik et de Kazanlak), *Macrodera longicollis* (région de Kardjali et de Bourgas), *Leptophallus nigrovenosus* (région de Stara Zagora), *Paralepoderma cloacicola* (région de Svilengrad, de Kardjali et de Varna), *Candidotrema loossi* (région de Harmanli), *Telorchis assula* (région de Kardjali et de Pazardjik), *Telorchis stossichi* (région de Ivailovgrad), *Diplodiscus subclavatus* (région de Stara Zagora, de Pazardjik et de Kazanlak), *Metaleptophallus gracillimus* (Ferme de poissons à Plovdiv) et *Pleurogenoides medians* (région de Svilengrad).